

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№4 (90)

ЛИПЕНЬ –
СЕРПЕНЬ 2021 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

● ВІДЛУННЯ ПОДІЇ

ВІДСВЯТКУВАЛИ ДЕНЬ ПРАЦІВНИКА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Вітання, нагородження, жива музика та традиційні гуцульські страви від Ігоря Кальби – саме так відзначали професійне свято 8 липня, на центральній садибі заповідника працівники природоохоронної установи.

На урочисті збори трудового колективу того дня завітали керівники Рахівських районних адміністрацій та ради, голови територіальних громад, інші почесні гості. Окрім вітань, з нагоди професій-

ного свята, очільники району: голова райдержадміністрації Олександр Небила та голова райради Діана Бабинець ще й вручили працівникам КБЗ грамоти.

Зі свого боку віддячили за роботу всіх, хто стоїть на захисті природи голови територіальних громад Рахівщини: Степан Мільчевич, Андрій Делятинчук та Віктор Медвідь, а ще привітав присутніх військовий комісар Рахівського району Йосип Бундзяк.

Зустріч колективу з віталь-

них слів розпочав директор Карпатського біосферного заповідника Микола Тарасюк. Він вручив почесні грамоти кращим працівникам установи.

Цікаво, що саме на урочистостях весь колектив мав нагоду познайомитися із Миколою Володимировичем, який приступив до виконання обов'язків директора КБЗ ще 1 липня.

(Вл. інф.).

● У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПОТРІБНА ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРИРОДНО- ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Відповідно до законодавства України, природно-заповідний фонд становить ділянки суші та водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність. Мета – збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загально-го екологічного балансу та забезпечення фонових моніторингу навколишнього природного середовища.

ПЗФ є національним надбанням, складовою частиною світової системи природних територій та об'єктів щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання.

До його складу входить понад вісім тисяч територій та об'єкти площею близько 3,7

млн гектарів (у т.ч. понад 400 тисяч гектарів акваторії Чорного моря), а саме: 19 природних і 5 біосферних заповідників, 49 національних природних парків, 3167 заказників, 3441 пам'ятка природи, 81 регіональний ландшафтний парк, 81 заповідне урочище, 28 ботанічних садів, 13 зоологічних парків, 57 дендрологічних парків, 572 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. З них, 54,7 відсотка або 645, мають статус загальнодержавного значення.

А загалом, площа природно-заповідного фонду складає лише близько 6,7% території України, або майже в три рази менше, ніж у середньому по Європі. Для порівняння: площі не-санкціонованих сміттєзвалищ у країні перевищують територію ПЗФ.

на 2-й стор.

Директор Карпатського біосферного заповідника Микола ТАРАСЮК:

«МИ ВІДКРИТІ ДО СПІВПРАЦІ, ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ І КОНСТРУКТИВНИХ ПРОПОЗИЦІЙ»

З першого липня Микола Володимирович обіймає посаду очільника КБЗ він – наймолодший керівник за всю історію природоохоронної установи, до того ж родом не із Закарпаття. Тож про новопризначеного директора, його досвід, цілі на посаді, вектор руху заповідника та інше читайте у інтерв'ю, яке Микола Тарасюк дав ексклюзивно для «Вісника Карпатського біосферного заповідника».

– Понад два місяці ви очолюєте Карпатський біосферний заповідник. Розкажіть, будь ласка, детальніше про свій професійний шлях в Державній екологічній інспекції України та секретаріаті Комітету Верховної Ради України?

– У Державній екологічній інспекції України я працював із 2016 року та пройшов шлях від посади головного спеціаліста до начальника відділу і, звісно, досконало розумію як працює виконавча гілка влади. З часом, я вирішив розвиватися у законодавчій сфері, а саме – працювати у профільному комітеті Верховної Ради України.

Зрозуміло, що здобути за роки роботи знання і навички у вищезгаданих установах допомагають мені справи-

тися із сьогоднішніми викликами.

– Знаємо, що ви проходили тривалий конкурс і протягом декількох років вивчали інфраструктуру, особливості та нагальні потреби Карпатського біосферного заповідника. Тож, будь ласка, поділіться з нами вашою основною метою на посаді директора заповідника. Яких результатів ви хотіли б досягти?

– Справді, питання щодо роботи Карпатського біосферного заповідника я вивчав тривалий час. Зараз не буду давати оцінку діяльності минулого керівництва, але можу сказати, що були напрямки роботи, які проводились на достатньому рівні.

Серед проблем, які видно неозброєним оком – це інфраструктурні питання: багато будівель знаходяться у аварійному стані, деякі потребують капітального ремонту і переоснащення. Звісно, неможливо обійти і проблему збереження природних комплексів заповідника, коли вони (природні комплекси) використовуються, у кращому випадку, неефективно.

Тому одна із пріоритетних цілей – це розвиток інфраструктури, забезпе-

● НАШІ ІНТЕРВ'Ю

чення захисту і збереження природного потенціалу заповідника.

– Які основні виклики стоять перед вами як перед очільником Карпатського біосферного заповідника?

– Досягти потрібного результату ми зможемо за умови злагодженої роботи колективу заповідника, коли кожен виконує свою важливу функцію у загальній справі.

Насправді, з цим пов'язаний основний виклик – це зміна підходу працівників до виконання своїх посадових обов'язків. Я прикладу усіх зусиль, щоб у нашій команді працювали лише проактивні, ініціативні працівники. Варіант «відбувати робочий час» нам не підходить.

на 2-й стор.

Довідково про директора Миколу ТАРАСЮКА

1 квітня цього року відбулося засідання постійної комісії з проведення конкурсного відбору керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. На засіданні переможцем відбору на посаду директора Карпатського біосферного заповідника визнано Миколу Володимировича Тарасюка.

● Микола Володимирович Тарасюк народився 1991 року, має дві вищі освіти. Навчався в Національному транспортному університеті (м. Київ), де здобув спеціальність: «Екологія та охорона навколишнього природного середовища», та у Сумському національному аграрному університеті (м. Суми), де отримав диплом магістра з менеджменту організації і адміністрування.

● До призначення у Карпатський біосферний заповідник працював майстром-екологом на ПП «ВОДО-СЕРВІС +», помічником-консультантом народного депутата України. Згодом трудився у Державній екологічній інспекції України, де обіймав посади від головного спеціаліста до начальника відділу – старшого державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища. Головним консультантом секретаріату комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування.

● Нагороджений Подякою та Почесною грамотою Державної екологічної інспекції України, Почесною грамотою Міністерства екології та природних ресурсів України.

Директор Карпатського біосферного заповідника Микола ТАРАСЮК: «МИ ВІДКРИТІ ДО СПІВПРАЦІ, ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ І КОНСТРУКТИВНИХ ПРОПОЗИЦІЙ»

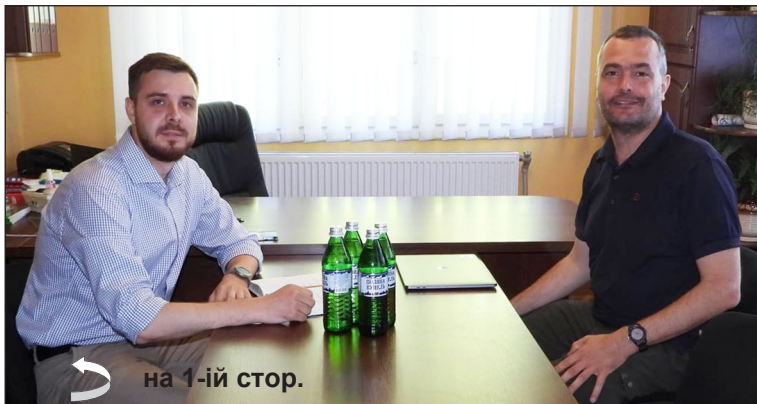
– Відомо, що ви вже мали ряд нарад на яких, зокрема, визначили майбутній вектор руху природоохоронної установи. Чи можете назвати пріоритетні напрямки розвитку КБЗ?

– Так, пріоритетні напрямки розвитку визначено – це збереження унікального природного різноманіття, розвиток сталого туризму, забезпечення додаткових фінансових надходжень до бюджету установи.

– Ви очолюєте заповідник зовсім недавно, а вже отримали аж шість нових автомобілів «Toyota» та сім мотоциклів «Honda». Як ви плануєте їх розподілити?

– Тут хочу подякувати Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України та німецькому проекту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» (SNPA). Адже саме завдяки їх активній роботі, заповідник отримав гідне транспортне забезпечення. Зараз ми плануємо, що кожне відділення отримає відповідний транспортний засіб.

– Яка ваша стратегія у

на 1-й стор.

напрямку співпраці із територіальними громадами і роботі з населенням? Питання дуже актуальне, бо не новина, що у людей є чимало претензій до КБЗ, зокрема, закидають установі надмірну бюрократію, погане утримання лісових доріг, мостів і переходів та ін.

– Заповідник має потужну базу і при умілому управлінні стане каталізатором швидкого розвитку для громад, які у своїй більшості є новоутвореними і поки що не мають достатнього ресурсу для такого розвитку.

Ми відкриті до співпраці, інноваційних ідей і конструктивних пропозицій.

– Також колектив заповідника цікавиться вашою думкою стосовно Служби державної охорони заповідника. Чи плануєте закупити довгоочікуваний повсякденний та вихідний формений одяг нового зразка для її працівників? Та чи є можливість забезпечити Службу державної охорони сучасним спорядженням?

– У рамках проекту SNPA ми закупимо формений одяг

для служби державної охорони. Нещодавно фірма-переможець тендеру проводила заміри (мірки) кожного працівника. Ми зацікавлені у виготовленні комфортного та якісного одягу. Сподіваюся, що до кінця року служба державної охорони буде укомплектована зимовою та літньою формою, головними уборами і рюкзаками.

Ми працюємо у напрямку забезпечення Служби державної охорони сучасним спорядженням. Серед основних дій, перш за все, хочу акцентувати увагу на створенні сучасного координаційно-інформаційного центру для збору інформації, необхідної для ефективної роботи працівників служби державної охорони і наукових досліджень.

Також на завершальній стадії знаходиться тестування пілотної програми SMART для моніторингу біорізноманіття. Мета програми полягає у фіксації важливих даних поширення рідкісних видів флори та фауни, а

для служби державної охорони – це інструмент виявлення порушень. Крім цього, ми плануємо посилити охорону, шляхом впровадження нових технологій – це, насамперед, відеонагляд, фотопастки, використання дронів і датчиків.

– І на завершення про туризм. Як плануєте працювати?

– Будемо створювати умови для сталого туризму, осучаснювати матеріальну базу, розширювати і утримувати у належному стані інфраструктурні об'єкти.

Також хочу звернути увагу, що ми плануємо розвивати навігацію на автомобільних шляхах, а у місцях відвідування туристів встановити вбиральні, оглядові майданчики, обладнати автопарковки і місця для кемпінгу.

Інтерв'ю записала провідна редакторка газети «Вісника Карпатського біосферного заповідника» Андріана ЛЕЛЕ.

ПОТРІБНА ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

на 1-й стор.

Крім того, аналіз проведений у 2020-2021 роках командою робочої групи з вивчення стану ПЗФ Комітету Верховної ради з питань екологічної політики та природокористування, виявив суттєві проблеми у збереженні та розвитку природно-заповідного фонду, управління яким переживає зараз системну кризу. Зривається виконання заходів щодо створення нових заповідників та національних природних парків, незадовільним залишаються питання фінансування, матеріально-технічного та кадрового забезпечення установ природно-заповідного фонду тощо. Уже давно закінчилися терміни дії, затверджені ВР України «Програми пер-

спективного розвитку заповідної справи в Україні» («Заповідники») від 22.09.1994 р., №177/94-ВР. Але, незважаючи на те, що розвиток природно-заповідної справи є одним із пріоритетів державної політики у сфері економічного та соціального розвитку України, питання розробки та прийняття нової блокується.

У зв'язку із цим, робочі підгрупи Комітету Верховної ради України з питань екологічної політики та природокористування, які нещодавно детально вивчили цю проблему, запропонували Комітету звернутись до Кабміну України з пропозицією щодо розробки та затвердження «Державної програми України зі збереження та розвитку

природно-заповідного фонду». Якою мають бути передбачені заходи із створення та розширення територій та об'єктів, що особливо охороняються, забезпечення їх належним фінансуванням, матеріально-технічним оснащенням та професійними управлінськими кадрами. Тож будемо сподіватись на підтримку наших пропозицій.

Федір ГАМОР, заступник директора Карпатського біосферного заповідника, доктор біологічних наук, професор, заслужений природоохоронець України, модератор робочої підгрупи Комітету Верховної ради України з питань екологічної політики та природокористування.

● ДУМКА ДО ТЕМИ ДОЦІЛЬНО ПІДТРИМАТИ ІНІЦІАТИВУ ЩОДО РОЗРОБКИ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Сьогодні у світі проблема збереження природної і культурної спадщини стає все більш актуальною. Впроваджуються і нові підходи до збереження природної спадщини. Але їх об'єднує одне – спільне уявлення про спадщину, як фундаментальну категорію, яка в змозі сформувати ландшафтно-природний простір для сталого і гармонійного розвитку суспільства та кожної людини.

Важлива роль у збереженні природної спадщини належить територіям і об'єктам заповідного фонду. Доктор біологічних наук Федір Гамор нещодавно виступив із пропозицією про необхідність підготовки Держав-

ної програми із розвитку заповідної справи, без реалізації якої ми не зможемо зберегти, примножити і передати нашим дітям і внукам красу і багатство рідного краю – Національну природну спадщину.

Доцільно підтримати цю ініціативу, та організувати направлення своїх пропозицій до неї у Міндовкілля, яке є Центральним органом у цій галузі.

Громадянське суспільство має сказати своє вагоме слово.

Микола СТЕЦЕНКО, голова правління Асоціації природоохоронних територій України, заслужений природоохоронець України.

ДАНО СТАРТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ІДЕЇ ЩОДО БУДІВНИЦТВА СМІТТЄПЕРЕРОБНОГО ЗАВОДУ НА ТЕРИТОРІЇ РАХІВЩИНИ

Річка Тиса є однією з найбільших приток Дунаю, водозбірний басейн якої формується у Карпатах, а її води протікають через Україну, Румунію, Угорщину, Словаччину та Сербію, територією, що складає близько 157 тис квадратних кілометрів.

Важливо наголосити, що 98 відсотків питної води Угорщина отримує із-за кордону, значну частину якої постачає Тиса, витoki якої знаходяться в унікальному еко-туристичному та етнокультурному, українському місті Рахів та Рахівському районі.

Однак якраз на цій території через затижну екологічну та соціально-економічну кризу в Україні, місцеві громади неспроможні забезпечити створення ефективної системи збору та утилізації побутових та промислових відходів, відбувається її катастрофічне забруднення.

У зв'язку із цим, нещодавно, з ініціативи автора цих рядків, голови Рахівської районної державної адміністрації Олександр Небила, Рахівської та Великобичківської територіальних

громад Віктор Медвідь і Олег Бурса, директор ДП «Великобичківське лісомисливське господарство» Юрій Сойма, за участі представника землевпорядної служби, обстежили в натурі, одну із потенційно можливих земельних ділянок, яка у межах Великобичківської ТГ може відповідати державним будівельним нормам для розміщення полігону побутових відходів та будівництва сміттєпереробного заводу для громад Рахівського району.

Вирішено на початках об'єднати зусилля Рахівської та Великобичківської громад для підготовки відповідних матеріалів щодо відведення, згідно чинного законодавства, цієї земельної ділянки. А також розробки проектно-кошторисної документації для будівництва тут полігону побутових відходів й у подальшому спорудження сміттєпереробного заводу.

До цієї роботи можуть приєднатися й інші зацікавлені громади.

Федір ГАМОР.

ТУРИСТИЧНІ МАРШРУТИ ТА РУБКИ: ОБГОВОРILI НАЙАКТУАЛЬНІШІ ПРОБЛЕМИ КБЗ

● ІЗ ЗАСІДАННЯ БЮРО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РАДИ

30 липня відбулося засідання бюро науково-технічної ради Карпатського біосферного заповідника. На нараді розглянули актуальні питання природоохоронної та рекреаційної діяльності установи.

Відкрив та головував на засіданні заступник директора КБЗ, доктор біологічних наук, професор Федір Гамор. Він ознайомив присутніх із порядком денним.

Першим, до слова запросили начальника відділу ВЗПЕ та ВПР Павла Ворохту. Він доповів про погодження проведення інших рубок, тобто вирубки старих дерев вздовж доріг, потоків, а також над будівлями у межах територій Рахів-Берлібаського, Чорногірського, Трибушанського, Кевелівського, Угольського ПНДВ та ПНДВ «Долина нарцисів ім. професора Василя Комендаря». А ще включення їх у ліміт на використання природних ресурсів у межах території КБЗ на 2021 рік. Павло Ворохта також проінформував щодо погодження проведення ландшафтної (пейзажної) рубки на території дендрологічного саду Рахів-Берлібаського відділення.

Про всихання ялиників в урочищі Чорний Грунь Марамороського ПНДВ доповідав завідувач лісознавчої лабораторії Мирослав Кабаль. За його словами, робоча група, яку очолив безпосередньо директор заповідника Микола Тарасюк, обстежила розлади ялинових деревостанів в урочищі Чорний Грунь.

Зокрема, обстежено дві вітровальні ділянки, площею близько 2 га кожна, які утворились у гірських ялинових пралісах ще у 2017 році. Зафіксовано всихання дерев ялини по краю ділянок («крайовий ефект»), а в цілому урочищі – всихання поодиноких дерев та невеликих куртин. Це урочище розташоване у заповідній зоні КБЗ та ядровій зоні об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, де діють жорсткі обмеження щодо активного втручання в природні процеси.

Варто нагадати, що малі і великі розлади деревостанів (буреломи, вітровали, пожежі, відмирання дерев, тощо) є кінцевою і початковою фазою циклу розвитку пралісових екосистем. Крім того, мертва деревина відіграє важливу роль у збереженні біорізноманіття, як середовище існування багатьох видів живих організмів. «До прикладу, робочою гру-

пою обстежено ділянку ялинових пралісів в ур. Лисичий (Трибушанське відділення КБЗ), яку залишили без жодного втручання, після бурелому і подальшого всихання дерев, які відбулись у 2008-2009 рр. Дана ділянка знаходиться в аналогічних ґрунтово-кліматичних умовах і тут спостерігається інтенсивне природне відновлення лісу», – зазначив Мирослав Кабаль.

Враховуючи все це, було прийнято рішення не проводити активного втручання у пралісові екосистеми в ур. Чорний Грунь та налагодити моніторинг природних процесів.

Заступник начальника відділу НДР та МС Василь Покин'єв також ознайомив присутніх із результатами обстеження робочою групою старої гати на території Чорногірського ПНДВ КБЗ.

Після жвавого обговорення цього питання прийнято рішення про розчистку греблі від деревно-чагарникової рослинності та проведення роботи щодо розчистки шлюзів. Також рекомендовано доручити відділу економіки та маркетингу підготувати кошторис на проведення розчистки старої гати та необхідних гідротехнічних робіт.

Насамкінець, директор заповідника Микола Тарасюк окремо акцентував увагу на проблемі облаштування туристичного маршруту (еколого-освітньої стежки) для відвідувачів з особливими потребами у ПНДВ «Долина нарцисів ім. професора Василя Комендаря». Тут є музей нарцису, гідрологічний шлюз і три оглядові майданчики.

Доповідаючи з даної теми, провідний фахівець відділу рекреації та сталого розвитку Іван Беркел зазначив, що можливе облаштування єдиного туристичного маршруту (еколого-освітньої стежки) для відвідувачів з особливими потребами у ПНДВ «Долина нарцисів ім. професора Василя Комендаря». Тут є музей нарцису, гідрологічний шлюз і три оглядові майданчики.

Відповідно було прийнято рішення доручити відділу рекреації та сталого розвитку розробити проектні пропозиції щодо визначення та облаштування туристичного маршруту (еколого-освітньої стежки) з використанням інтерактивних технологій та відповідною інфраструктурою для осіб з особливими потребами.

Богдана МОСКАЛЮК,
начальниця редакційно-видавничого відділу
наукових та науково-популярних видань.

У РАМКАХ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ

АВТОПАРК ЗАПОВІДНИКА ПОПОВНИВСЯ ТРАНСПОРТОМ

ШІСТЬМА «ТОЙОТАМИ»...

7 липня, у день професійного свята, директор заповідника Микола Володимирович Тарасюк отримав із рук керівника проєкту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» Міхаеля Бромбахера та директора Департаменту природно-заповідного фонду Міндовкілля Едуарда Арустамяна ключі від шести нових автомобілів «Toyota Hilux» для працівників служби державної охорони.

І СІМОМА МОТОЦИКЛАМИ «ХОНДА»

28 липня, у Львові, директору Карпатського біосферного заповідника Миколі Тарасюку вручили ключі від семи мотоциклів «Хонда», які закуплені за кошти уряду Німеччини, в рамках проєкту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні».

Тисячі гектарів найціннішої природи охороняють працівники служби державної охорони Карпатського біосферного заповідника. У випадку пожежі, браконьєрства чи інших незаконних дій надзвичайно важлива оперативність. Вже найближчим часом «Хонди» будуть розподілені між природоохоронними науково-дослідними відділеннями і вийдуть на патрулювання гірських обходів. Отже, природоохоронці будуть швидше реагувати на виклики і ефективно ви-

конувати свої обов'язки.

Символічно, що мотоцикли надійшли напередодні Всесвітнього дня рейнджерів (31 лип-

ня), відзначення якого цього року ініціювало Міністерство захисту довкілля та природоохоронних ресурсів України.

Проект «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» спрямований на покращення матеріально-технічної бази установ природно-заповідного фонду. Він впроваджується в рамках Німецького Фінансового Співробітництва (ФК) і фінансується німецьким Міністерством економічного співробітництва та розвитку (BMZ) через Кредитну Установу для Відбудови KfW у розмірі 14 млн. євро грантових коштів.

СПІВПРАЦЯ З ГРОМАДАМИ

5 серпня Карпатський біосферний заповідник передав електропастух Ясінянській громаді. Зокрема, території полонини Сирилівка, що знаходиться в межах Кевелівського ПНДВ.

Придбана необхідна для господарства річ за кошти міжнародного проєкту «Відкриті кордони для ведмедів у Румунських та Українських Карпатах». Це перший електропастух, який передано за сприяння Карпатського біосферного заповідника територіальним громадам, які знаходяться в зоні діяльності установи. Спеціальні електричні огорожі довкола місць перебування або випасання свійських тварин, дозволяють за умов умілого використання звести зустріч хижаків із худобою практично нанівець. Недаремно їх називають електропастухами, бо коли вони справно функціонують справжні пастухи та вівчарі можуть відпочивати.

МЕЦЕНАТСЬКА ДОПОМОГА ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОЛИНИ НАРЦИСІВ

Нещодавно ми отримали приємний сюрприз у вигляді меценатської допомоги від німецької фірми «Ortovox» (вона випускає туристичне спорядження і паралельно пропагує ідеї збереження довкілля, особливо у контексті глобальних кліматичних змін).

Також допомогу в залученні коштів для вирішення екологічних проблем «Долини нарцисів» біосферному заповіднику надала відома громадська організація Дунайсько-Карпатська програма.

Для деталізації низки заходів, на реалізацію яких і будуть спрямовані німецькі кошти, 25 серпня відбулася зустріч працівників КБЗ із

представниками вищезгаданої німецької фірми, громадською організацією та відомим ентузіастом збереження карпатських буйволів Мішелем Якобі.

Серед основних заходів слід виділити: будівництво серії гідротехнічних споруд для підвищення рівня ґрунтових вод; придбання обладнання для вирубування заростей верби і викошування тих ділянок, де традиційне господарювання вже не ведеться та інше.

Підсумовуючи, зустріч була конструктивною, бо результатом стали домовленості про продовження взаємовигідного співробітництва після завершення зазначених вище робіт.

Інформація із соцмереж.

Многая, благая літ...

У липні-серпні ювілейні дні народження відзначили:
Петро Юрійович БОДНАР, провідний фахівець відділу ГТЗ та ТО;
Василь Федорович ПОКИНЬЧЕРЕДА, заступник начальника відділу науково-дослідної роботи та міжнародної співпраці;
Іван Іванович ЮРКУЦ, інспектор з охорони ПЗФ Трибушансько-го ПНДВ;
Марія Михайлівна МАЙОР, прибиральниця Угольського ПНДВ;
Іван Іванович БЕРКЕЛА, провідний фахівець з рекреації відділу рекреації та сталого розвитку.

Ваш ювілей – щаслива дата.

І сумніватись тут не слід.

Нехай сьогодні наші привітання

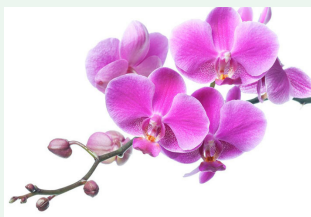
У серці Вашому залишать добрий слід.

Отож прийміть найкращі привітання

Здоров'я, щастя та багато літ.

Всю доброту, яка існує в світі,

Всю радість, що живе серед людей.

ПОРАДИ, ЯКІ МОЖУТЬ ВРЯТУВАТИ ЖИТТЯ: ЩО РОБИТИ, ЯКЩО

● ВАРТО ЗНАТИ ЗАБЛУКАВ У ГОРАХ

Цього літа у центрі суспільної уваги була ситуація із 6-річним хлопчиком, який загубився у Карпатах. Це були наймасштабніші пошуки року, в яких брали участь і працівники Карпатського біосферного заповідника.

Насправді, втратити орієнтири в горах може будь-який мандрівник, навіть досвідчений. Тож, турбуючись про вашу безпеку, надаємо кілька порад поведінки в горах.

ВАЖЛИВО ПАМ'ЯТАТИ!

Плануючи похід, обов'язково подбайте про всі необхідні речі у своєму наплічнику: одяг, взуття, батареї живлення та інше...

Обов'язково повідомте друзів, родичів і місцевих рятувальників про свій маршрут!

Бережіть батарею свого телефону! Якщо заряд низький, подзвоніть рятувальникам, номер: 101. А також напишіть повідомлення або подзвоніть близькій людині, яка швидко організує пошук. Надайте їм детальну інформацію місця, де ви перебуваєте. Для цього будьте уважні до всіх орієнтирів на шляху. Пам'ятайте, що сигнал у гірській місцевості нестійкий і кращим він буде на відрогах хребтів або в полонині.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВИ ЗАБЛУКАЛИ?

Якщо ви помітили, що заблукали – зупиніться і заспокойтеся. Не панікуйте, а спокійно шукайте знайомі орієнтири: стежку чи дорогу. Немає? Шукайте струмок або річку та йдіть вниз за течією. Він виведе вас до ріки, а ріка – до людей.

Щоб запобігти втраті орієнтації, зриву з карнизу уникайте пересування в тумані чи у темряві, по вузьких жолобах, де

є ймовірність зсуву каміння.

Якщо почалася злива чи град зупиніть рух і перекачайте непогоду. На відкритому просторі присядьте в яму чи траншею. Тіло повинно мати якнайменше точок дотику із землею, не можна лягати на землю. Потрібно сісти, злегка нахиливши голову, щоб вона не була вище предметів, які знаходяться поряд. Якщо вас двоє, троє чи більше, – не скупуйтеся в укритті разом, а ховайтеся поодиноці.

ЯК БУТИ САМОМУ В ГОРАХ?

Якщо у вас немає компаса чи годинника, аби зорієнтуватися у сторонах світу, тоді запам'ятайте: мох і лишайники виростають частіше на північній стороні каменів і стовбурів дерев. Кора дерев чистіша, світліша й еластичніша з південного боку, темніша й грубіша – з північного.

Якщо маєте чим розпалити вогнище, скористайтеся цим, щоб зігрітися, висушити одяг чи подати сигнал. Бережіть та економно використовуйте воду. Вона більш важлива для вашого виживання, ніж їжа.

Виберіть велике дерево (або якийсь інший об'єкт) біля примітного місця і залишайтеся там. Кричіть на шум, що вас лякає, якщо це звірі, вони злякаються та підуть геть. Це також допоможе швидше знайти тим, хто буде вас шукати. Ніколи не пийте воду з річок та озер. Найбільш надійні джерела води – струмки.

Дбайте про себе, бережіть своє життя, дотримуйтеся основних правил поведінки в дикій природі! Пам'ятайте, з горами не жартують!

Адміністрація КБЗ.

○ ЕКООСВІТНІ ЗАХОДИ

У ЗАПОВІДНИКУ ВІДЗНАЧИЛИ МІЖНАРОДНУ НІЧ КАЖАНІВ

28 серпня на центральній садибі Карпатського біосферного заповідника відбулася акція, присвячена рукокрилим. Подію організували, як частину світового заходу – «Міжнародна ніч кажанів», яку влаштовують в останні вихідні серпня, щоб привернути увагу людей до проблем існування цих тварин та їх охорону.

Тому, підтримавши всю світову спільноту, якій не байдужі ці тварини, заповідник також доєднався й організував свято кажанів на яке завітало одночасно близько 125 осіб (з них понад 100 – школярі).

Захід містив чимало компонентів – екологічні ігри, майстер-класи, квест, боді-арт, екочаювання з їстівним «кажанячим» декором. Але центральне місце займала ілюстрована розповідь про фауну рукокрилих світу та України. Діти і дорослі дізналися чим харчуються кажани, де вони мешкають, як орієнтуються у просторі, яку користь приносять довкіллі і людині, що таке ехолокація, гібернація і ще багато цікавого.

На жаль, дощова погода внесла свої корективи і не дозволила нам провести весь захід просто неба, але, коли дощ припинився, ми з радістю вишли на двір, провели квест та еколо-

гічні ігри-руханки для дітей молодшого шкільного віку. І, звичайно, особливу радість подарували дітям кекси з кажанами, гарячий трав'яний чай, льодяники у формі кажанів (їх для нас люб'язно виготовила з натуральних компонентів рахів'янка Марічка Микуляк).

Наприкінці заходу діти та педагоги отримали подарунки – розмальовки, значки, календарі природи, робочі зошити, магніти та екологічні казки. Значну частину друкованої продукції було надано заповіднику Інститутом еколого-релігійних студій (директор Олександр Бокотей). Ці матеріали виготовлені в рамках міжнародного проекту «Підвищення екологічної обізнаності в місцевих громадах шляхом спільного збереження кажанів у прикордонних регіонах Угорщини, Словаччини, Румунії та України».

Щасливі і задоволені поверталися діти додому, тримаючи в руках пам'ятки про свято, виготовлені власноруч заколки для волосся, брелки, маски з символами заходу – кажанами. У маленьких серцях лишилися гарні спогади про гарно проведений час, а в голівоньках – знання про кажанів та необхідність їх збереження.

Вікторія БУНДЗЯК,
начальниця відділу екологічної освітньо-виховної роботи.

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Федір Гамор (шеф-редактор),
Микола Тарасюк,
Богдана Москалюк,
Андріана Леле,
Юрій Беркела,
Олег Борик,
Ярослава Пилип'юк (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів
несе автор.

Газету віддруковано у ФОП Федченко Н.В.,
вул. Чкалова, 32А/32, м. Харків.

Замовлення №48746

Наклад – 1300 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року